

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

De Dispositione, quae ex accidenti quodam est. XXXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

Et post aliquod tempus successorum suorum quidam Melessala, mancipiis e Circassia & talibus locis accitis, extracto ex iis exercitu, ab iisdem mancipiis concisus est, statusque occupatus, facientibus unum ex ipsorum numero Sultanum nomine Turquemenium. *Id. Ibid.*

De Dispositione, quæ ex accidenti quodam est.

C A P. XXXIII.

Ultima causa propensionis ad novum imperium casus quidam est, qui contingit, ob quem populus aut suæ securitatis gratia, aut ob vindictam, aut res. similes, novo imperio se submittit, quemadmodum, secundum fabulam antiquam, equus se subjecit homini, ut cervum prato depelleret, ipse vero solus pasceretur. Ut tuti essent a Samnitibus Campani, se Romanis subjecerunt, formula a Livio descripta ex ore Legati ipsorum, qui in mandatis penitus habebat. *Quandoquidem, inquit, nostra tueri adversus vim atque injuriam justa vi non vultis: vestra certè defendetis. Itaque populum Campanum, urbemque Capuam, agros, delubra, Deum, divina humanaque omnia, in vestram, Patres Conscripti, populique Romani ditionem dedimus: quicquid deinde patiemur, deditur vestri passuri:* lib. 7. hist. Liv. Eandemque ob causam Genuenses se dederunt Archiepiscopo Mediolanensi Joanni Vicecomiti, ut apud Matth. Villanum est, lib. 3. cap. 86. Florentini non metu solum, sed & vindictæ cupiditate Dominum elegerunt in decennium Carolum Calabriae Ducem, filium Roberti regis Neapolios. Nam ita sanè scribit Joannes Villanus: postquam cognitum est, acceptasse illum electionem, multum ideo gavisi sunt, sperantes adventu ejus vindicatum iri se, & liberatum a vi & injuria Tyranni Castrucci. lib. 9. hist. c. 329. Tradere se in potestatem potentioris, cui spes haud est posse resisti, genus est defensionis, quatenus spontanea deditio creditur evitari spoliatio & mors. Ita Rhemifecerunt Cæsare ad se tendente. Cæs. comm. lib. 2. Ad idem quoque caput referuntur paces iniquæ, in ita vitandi majoris mali causa, enimvero eo quod offertur, defenditur alterum, quod superest. Eam ob causam Carthaginenses acceptarunt conditiones pacis, oblatas sibi a Romanis per Scipionem Majorem Proconsulem, quam adversus Gisgonem, eam dissua-

dentem, suavit ut necessariam nec iniquam ipse Annibal. Tit. Liv. lib. 30. At cum se Romanis dederent Falisci, fiebat propter causam longè nobiliorem: scilicet, ob Camilli animi celsitudinem, cum filios Faliscos remitteret liberè, magistro proditore manibus post tergum illigatis. Liv. lib. v. Et simili virtutum Scipionis admiratione, Celtiberi suavit Allucii Romanis se dederunt: & auctoritate Mandonii & Indibilis subditos se & affeclas Romanorum obtulerunt, Liv. lib. 26. Sed monendum est, similes dispositiones, ut accidentales sunt, ita haud diu durare. Genuenses posteaquam Venetos uli essent, simulque metu sepulti, in quem ex clade ad Lojeram inciderant, triennio post factam deditionem rebellarunt: & Campani ubi credebant commoditatem se nactos esse propter cladem Cannensem, æquales Romanis esse voluerunt, non eorum subditi: postulantes ut unus Consul Campanus esset, nec multo post spe ab Hannibale data, primatum Italiæ sibi promittentes. Et Florentini quoque sublato metu Castrucciano, si supervixisset Dux Carolus, defecissent, aut novi quid moliti fuissent: hæc enim verba sunt Joannis Villani: *Et sanè si dux diem non obiisset, non absuisset diu, quin Florentini fuissent machinati quid novi adversus Dominum, vel ab eodem defecissent.* Ita ille, lib. 10. cap. 3 qui eodem tempore vixit, ac administrationi reip. præerat. Quare supra ejusmodi dispositione ex casu non est fundanda justa forma reip. stabilis. Admiratio virtutum causa per se permanens magis est, ubi virtus suspecta durat: at neque qui semel bonus est, perpetuo manet talis. Sub initium Nero magnam præse gerebat bonitatem, quare dicitur quod primum illius quinquennium æmulatus fuerit, aut laudavit Trajanus, at postea factus est, ostenditque se sceleratissimus. Commodus sub initium imperii opinionem de se præbuit miram, de quo ait Herodianus, hist. lib. 1, *pauculis annis nihil non honoris paternis amicis exhibebat, omnibusq; eos negotiis in consilio habebat:* at postmodum evadebat nequissimus. Et pariter Senatus & populus Romanus in universum magna initio integritate administrarunt remp. multaque fide & justitia res sociorum & subditorum gesserunt: at post illa avaritiæ se totos dederunt & luxuriæ, vitiisque quibuscunque, ut deplorat Salustius finiens, quod illud imperium *ex justissimo atq; optimo crudele intolerandumq; factum est.* Præterea Judicia popularia facile mutantur, & illi qui paulo ante virtutem quandam suspiciebant, idem isti cum paulo post illam aliter interpretantur, aut cum satietas eos cepit, cupidique facti

con-

contrarii, aut eam contemnunt, aut abhorrent, aut minimum sublata necessitate non æstimant amplius. Ita Romana plebs in exilium agebat Camillum, cujus virtutem primo admirata fuerat, & triumpho dignam judicarat. Poteruntque similes casus quam plurimi in testimonium produci ad probandam mutationem perfacilem popularis opinionis.

Existunt præterea externi respectus, scilicet principis vicini, quorum ratio habenda est, ut monet Arist. lib. 7. pol. c. 2. *Videre si qui finitimi sunt populi, qualia ad quales exercenda sunt, & quemadmod. cum singulis conversandum.* At casus notabilis mutandi temp. est, si pars una civium præcipua fuit in reportanda quadam ab hoste victoria, magis etiam si in victoriis compluribus potiores extiterint, quod tradit Aristoteles lib. 5. pol. c. 4. Ita Populus Florentinus post plurimas victorias a vicinis terris & civibus relatas, insurrexit, formavitque temp. popularem primum. Et Romana plebs, armis & victoriis in vicinos auctis, indies temp. illam reduxit ad regimen magis populare.

Ut compendio dicam de justitia hac formæ reip. Sit forma reip. una ex bonis, sitque propensus ad ejusmodi formam ille populus aut natura, aut consuetudine. Sit vero consuetudo hujuscemodi, quæ nec ad turpem animi vilitatem deducat homines, nec ex adverso ad fastum & audaciam nimiam. Ad hanc propendet & conducit democratia effrenata, sua diuturnitate: ad illam Monarchia severa & perpetua, ut fufius tradit Plato 3. de legib. allato exemplo imperii Persici, & democratia Atheniensium. Adde, quod inter binas bonas, scilicet temp. in specie ita dictam, & absolutum regnum, varii bonarum gradus existant. V. G. non solum Aristocratia, sed & complures gradus mixtionum, magis minusve restrictarum, secundum variam populi indolem, secundum quam regi vult, & habilitatem ejus cui imperium contigit.

*Non sufficere ad perfectam justitiam formæ,
ut resp. bene constituta sit, si imperium quoq; & ad-
ministratio non illi consonet.*

CAP. XXXIV.

Vidimus, quod non semper reip. forma, ejusdemque administratio actu existens congruant. Qua de causa usu venit, ut in civitate ad regnum